

Äänitteen kesto: 00:29:18

Pohjoisen pulssilla: Lapin ELY-keskuksen podcast

Jakso 2: Vastuullisuus ja kestävyys Lapissa

Juontaja:

Viestintäasiantuntija Johan-Eerik Kukko

Haastateltavat:

Maankäyttö- ja ympäristövaikutukset yksikön päällikkö Leena Ruokanen, Lapin ELY-keskus

Ohjelmapäällikkö Maaret Väänänen, ympäristöministeriö

Kalatalouspäällikkö Jermi Tertsunen, Lapin ELY-keskus

Pulssi ääniefekti [00:00:00]

Johan-Eerik Kukko [00:00:06]: Tervetuloa kuuntelemaan Lapin ELY-keskuksen Pohjoisen pulssilla podcastia. Minä olen viestintäasiantuntija Johan-Eerik Kukko ja tämän toisen jakson teemana on vastuullisuus ja kestävyys Lapissa. Tule mukaan kuuntelemaan YVA-menettelystä, Helmi-ohjelmasta sekä vastuullisesta kalastamisesta. Tämä on Pohjoisen pulssilla.

Taustamusikkia [00:00:28-00:00:30]

Kukko [00:00:31] Tervetuloa mukaan lähetykseen Lapin ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat vastuualueelta maankäyttö- ja ympäristövaikutukset yksikön päällikkö Leena Ruokanen.

Ruokanen [00:00:41] Kiitos.

Kukko [00:00:43] Ennen kuin mennään YVA-menettelyn pariin, niin esittelisitkö itsesi lyhyesti kuuntelijoille?

Ruokanen [00:00:49]: Olen Leena Ruokanen. Olen toiminut virkamiehenä yli 30 vuotta, ja YVA-lain tiimoilta olen ollut alusta asti mukana, eli vuodesta 1995. Toimin maankäyttö- ja ympäristövaikutukset yksikön päällikkönä ja meiltä koordinoidaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyasioita täällä Lapin ELY-keskuksessa.

Kukko [00:01:17]: Mikä on YVA-menettelyn tarkoitus ja millaisesta prosessista on oikein kyse?

Ruokanen [00:01:22]: YVA-menettelyn tarkoituksena on arvioida kaikkien tällaisten suurten hankkeiden, joista todennäköisesti aiheutuu merkittäviä ympäristövaikutuksia vaikutukset sillä tavalla, että kaikki ne, jotka haluavat, pääsevät osallistumaan siihen suunnitteluun. Eli YVA-menettely on suunnittelumenettely, jossa on, voisi sanoa, että lakisääteinen kehikko, eli mitkä vaiheet siihen kuuluu, mutta hyvinkin vapaasti sitten eri osapuolet voivat osallistua ja se osallistuminen suunnitellaan hankekohtaisesti.

Kukko [00:02:07]: Millaisissa tapauksissa YVA-menettely yleensä tehdään?

Ruokanen [00:02:11]: Se on suoraan ympäristövaikuten arviointimenettelystä annetussa laissa säädetty. Eli siellä on liitteessä yksi hankeluettelo, johon on kaikki nämä todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia aiheuttavat hankkeet valtakunnallisesti listattu ja niistä on aina tehtävä se ympäristövaikutusten arviointimenettely. Mutta tämän lisäksi voi olla hankkeita, jotka eivät kuulu sinne listaan ja tällaisissa tapauksissa ELY-keskus tarvittaessa tekee päätöksen, että tarvitaanko YVA-menettelyä vai ei.

Kukko [00:02:53]: Mistä menettely alkaa ja mihin päättyy?

Ruokanen [00:02:57]: Siitäkin on säädetty tässä kyseisessä YVA-laissa 14 pykälässä. Pykälän mukaan tähän YVA-menettelyyn kuuluu, kun hankkeesta vastaava alkaa laatia YVA-ohjelmaa. Menettely päättyy siihen, kun viimeinen lupa sille hankkeen toteuttamiselle on käsitelty, joko hyväksytty tai hylätty.

Kukko [00:03:23]: Mitä kaikkia vaiheita YVA-menettelyyn kuuluu?

Ruokanen [00:03:27]: YVA-menettely alkaa siitä, että hankkeesta vastaava alkaa laatimaan YVA-ohjelmaa. Kun saavat sen valmiiksi, niin toimittavat sen yhteysviranomaiselle, jonka jälkeen yhteysviranomainen tiedottaa siitä, eli siitä laaditaan kuulutukset. Yleensä pidetään myös yleisötilaisuus ja pyydetään aktiivisesti myös eri tahoilta, etenkin viranomaistahoilta, lausuntoja. Ennen tätä YVA-ohjelmalle jättämistä yleensä viranomaiset osallistetaan tähän menettelyyn ennakkoneuvottelulla. Eli ennakkoneuvottelukin on osa tätä YVA-menettelyä. Sitten kun yhteysviranomainen on saanut ne mielipiteet ja lausunnot, niin se tarkastelee ne ja sen YVA-ohjelman ja antaa lausunnon YVA-ohjelmasta. Tämän jälkeen alkaa se varsinainen arviointityö, eli hankkeesta vastaava on yleensä palkannut konsultin, jonka tehtävänä on arvioida vaikutuksia. Eli laatia sitten YVA-selostus, eli arvioinnin tuloksia esitetään siinä YVA-selostuksessa. Tämä YVA-selostus jätetään sitten yhteysviranomaiselle ja samalla tavalla kuin YVA-ohjelmasta, niin siitä kuullaan. Ja taas saadaan mielipiteitä ja lausuntoja ja käydään tämä YVA-selostus täällä yhteysviranomaisessa läpi ja laaditaan siitä perusteltu päätelmä. Ja tämä perusteltu päätelmä on asiakirja, joka sisältää kannanoton hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista. Ja jos näyttää siltä, että yhteysviranomainen ei voi laatia tätä perusteltua päätelmää, että siellä on niin merkittäviä puutteita siinä arvioinnissa, niin tätä YVA-selostusta pyydetään täydentämään ja tämän jälkeen se uudestaan kuulutetaan. Mutta sitten kun se perusteltu päätelmä on annettu, niin kaikki ne luvat, mitä se hankkeen toteuttaminen vaatii, niin kaikissa niissä luissa tämä perusteltu päätelmä tulee sisällyttää siihen lupaan ja sen lisäksi se tulee ottaa huomioon. Ja lupaviranomaisen vastuulla on lisäksi huolehtia siitä, että se perusteltu päätelmä on ajantasainen, koska nythän tämä YVA-menettely, kun se on suunnittelumenettely, niin siinä voi mennä aika montakin vuotta ennen kuin ollaan siellä lupien hakemisen tai lupien käsittelyn vaiheessa, jolloin tämä aikakäppi voi tulla niin merkittäväksi, että se hanke on alkanut muuttumaan tai se nykytila on alkanut muuttumaan. Tällöin yhteysviranomaiselta kysytään, tämän perustelun päätelmän ajantasaisuudesta ja mikäli siinä on tilanne muuttunut niin paljon, että ei ole enää samasta asiasta kyse, tai ne vaikutusasiat on niin paljon muuttunut, niin sitten YVA-selostusta pitää täydentää. Mutta muuten sitten kaikki nämä luvat, mitkä se hankkeen toteuttaminen vaatii, niin sitten kun ne on myönnetty tai kielletty tietenkin myös on mahdollista, niin sen jälkeen se YVA-menettely on sitten tämän YVA-lain 14 pykälän mukaan päättynyt.

Kukko [00:07:05]: Millainen rooli ELY-keskuksella on YVA-menettelyssä?

Kukko [00:07:09]: ELY-keskuksen rooli on hyvin tärkeä. ELY-keskus toimii yhteysviranomaisena. Jokaiselle ELY-keskukselle on määritelty yhteysviranomaisen tehtävä. Yhteysviranomainen huolehtii siitä, että se YVA-menettely tapahtuu sen säädetyn lain mukaisesti ja ohjaa sitä menettelyä. Kaikki hankkeesta vastaavathan eivät ole niin kokeneita näissä YVA-menettelyissä, että tämä on hyvä, että yhteysviranomainen huolehtii siitä ja

myös ohjaa. Meidän tehtävänä on järjestää tarvittaessa ennakkoneuvottelut, me annamme lausunnon YVA-ohjelmasta ja annamme perustelun päätelmän YVA-selostuksesta. Lisäksi yhteysviranomainen tarkistaa perustelun päätelmän ajantasaisuuden ja mikäli perusteltu päätelmä ei ole ajantasainen, niin YVA-selostusta täydennetään uudestaan.

Kukko [00:08:25]: YVA-menettelyn voi käynnistää kuka tahansa. Esimerkiksi yksittäinen kansalainen voi tehdä aloitteen, mutta voiko ELY-keskus vastaavasti tehdä myös itse aloitteen?

Ruokanen [00:08:35]: Tämä onkin mielenkiintoinen kysymys, että voiko yksittäinen kansalainen sitä aloittaa. Kyseessä on viranomaisneuvottelu ja tällä hetkellä lainsäädäntö ei mahdollista sitä, että yritys, tai että yksityishenkilö aloittaa sitä menettelyä ilman, että se on tämän hankeluettelon mukainen tai että siitä on päätös. Mutta ELY-keskuksella on myös vastuuta siinä, että silloin kun sen tietoon tulee hanke, josta ei ole tehty tätä päätösaloitetta siitä, että tarviiko se YVA-menettelyä, niin me voimme ottaa sen myös itse käsiteltäväksemme.

Kukko [00:09:28]: Mitä jos hanke sijoittuu esimerkiksi Ruotsin rajalle?

Ruokanen [00:09:32]: Joo, tähän kuuluu sitten myöskin se Espoon sopimuksen mukainen kansainvälinen kuuleminen. Eli siinä tapauksessa täytyy kysyä sitten Ruotsilta Suomen ympäristökeskuksen kautta, että haluaako Ruotsi osallistua tähän Suomen YVA-menettelyyn. Ja mikäli ruotsalaiset haluaa osallistua, niin heillä on myös samanlainen mahdollisuus antaa lausuntonsa siitä YVA-ohjelmasta ja sitten taas siitä YVA-selostuksesta kuin Suomen puolellakin. Ja yleensä pyritään järjestämään myös yleisötilaisuuksia ja näitä muita osallistamista sillä tavalla, että ruotsalaiset pääsee osallistumaan, jos he kokevat, että aiheutuu merkittäviä vaikutuksia ja ollaan sitten myös sillä tavalla ystävällisiä siinä, että ne asiakirjat tarvittavalta laajuudeltaan käännetään myös ruotsiksi, eli että siellä ei tarvitse sitten alkaa Google-kääntäjää käyttämään.

Kukko [00:10:37]: Ympäristöhallinnon verkkopalvelussa ymparisto.fi-sivulla on mahdollista tarkastella niin päättäneitä YVA-hankkeita, vireillä olevia hankkeita, mutta myös yhteysviranomaisten lausuntoja arviointiselostuksista. Onko yhteysviranomaisen antama lausunto niin sanottu viimeinen sana, joka vireillä olevaan hankkeeseen annetaan?

Ruokanen [00:10:56]: Joo, nykyisin...tuota siellä on ehkä jäänyt sitten tuon vanhan lain mukaista terminologia, että nykyisin siitä YVA-selostuksesta annetaan perusteltu päätelmä. Tämä perusteltu päätelmä on sillä tavalla vähän niin kuin päätökseen verrattava asiakirja, että lupaviranomaisten on otettava huomioon, mitä siellä on sanottu ja myös liitettävää se siihen omaan päätökseensä. Se on kyllä erittäin merkittävä asiakirja tässä menettelyssä.

Kukko [00:11:33]: Kiitos haastattelusta Leena Ruokanen.

Ruokanen [00:11:35]: Kiitos.

Puhelimen piippaus ääni [00:11:37-00:11:44]

Kukko [00:11:45]: Tervetuloa mukaan podcastiin ympäristöministeriön luontoympäristöosaston ohjelmapäällikkö Maaret Väänänen.

Maaret Väänänen [00:11:53]: Kiitos. Oikein mukava tulla juttelemaan Helmi, eli ympäristöohjelmasta, jonka ohjelmapäällikkönä toimin ja mielelläni kerron, mitä Helmissä tehdään ja minkä takia. Helmi-ohjelma on vuonna 2021 valtioneuvoston periaattopäätöksellä ylipäätään perustettu.

Kukko [00:12:17]: Mikä oikein on Helmi-ohjelma?

Väänänen [00:12:21]: Helmi, eli ympäristöohjelma tai lyhyesti sanottuna Helmi, on Suomen suurin elinympäristöjen tilan parantamiseen eli käytännössä ennallistamiseen ja luonnonhoitoon suunnattu ohjelma. Siihen sisältyy myös arvokkaiden soiden suojelua. Helmi-ohjelmalla tartutaan Suomen luonnon kahteen suurimpaan köytymisen suoraan syyhyn. Eli siihen, että elinympäristöjen määrä vähenee ja toisaalta siihen, että elinympäristöjen laatu heikkenee. toiminta ja lajisto pystyisi palautumaan. Helmi-ohjelma on siis vapaaehtoinen toimintaohjelma, kuten METSO-ohjelmakin, eli maanomistajat voivat itse päättää, että haluavatko niitä tarjottuja toimia maille vai eivätkö, tai haluavatko suojella jonkun arvokkaan suonsa. Ohjelma on käytännössä ympäristö- ja maa- ja metsätalousministeriön yhteinen, eli näiden kahden ministeriön hallinnonalan organisaatiot toimeenpanevat ohjelmaa. Metsähallituksen luontopalvelut, ELY-keskukset, Suomen metsäkeskus ja riistakeskukset ja moni muu taho on toteuttamassa tätä laajaa ohjelmaa.

Kukko [00:13:55]: Millainen vaikutus ohjelmalla on Suomen luonnon monimuotoisuuteen?

Väänänen [00:14:01]: Kuten tuossa jo aikaisemmin sanoin, niin Helmi-ohjelman toimilla tartutaan niihin toimiin, joilla parannetaan ja palautetaan monien ihan yksittäisten lajien elinympäristöjen tilaa, sekä luontotyyppien tilaa. Ja lajien joukossa on tietysti uhalaisia lajeja kuin sitten yleisempiäkin lajeja ja näiden yleisempien lajien kauttahan rakentuu myös moni tällainen luontotyyppi. Eli lajiyhteisö. Helmissä on keskeistä palauttaa ja parantaa näiden luontotyyppien tilaa, koska niistäkin moni on uha-alainen tai uha-alaistumassa. Tietysti mitä paremmassa tilassa luontotyyppi on, niin sen paremmin se pystyy tarjoamaan sitä elinympäristöä erilaisille lajeille, mutta toisaalta myös sitten sopeutumaan erilaisiin vaikka ilmastokriiseihin tai muuta tai tarjoamaan tällaisia niin sanottuja pakopaikkoja eli uudenlaisia elinympäristöjä lajistolle muuttuvassa ympäristössä. Eikä sitten tietysti vähäisimpänä, niin tietysti elinympäristöjen tuottamat niin sanotut ekosysteemipalvelut, eli ihmisenäkökulmasta tuotetut toiminnot. Eli tietysti mitä vaikka lainausmerkeissä terveempi suo on, niin paremmin se tuottaa turvetta tai toimii vaikka tulvia tasaavina elementteinä.

Kukko [00:15:45]: Mikä on yhteistyön merkitys ohjelmassa ja millaisessa roolissa erisidosryhmät ovat? Esimerkiksi mikä on Lapin ELY-keskuksen rooli Helmi-ohjelmassa?

Väänänen [00:15:56]: Yhteistyö on Helmi-ohjelmassa yksi keskeinen kulmakivi ja toiminta perustuu nimenomaan sille vahvalle yhteistyölle. Eli niin hallinnon toimijoiden yhteistyölle kuin tietenkin avainasemassa oleville maaomistajille, joiden mailla paljon toimitaan. Tietenkin toimintaa on myös valtionmailla, eli siinä sitten keskeisessä asemassa on metsähallituksen luontopalvelut ja metsätalous Oy. Lapin ELY-keskuksella on keskeinen rooli alueellaan helmin toimeenpanossa, eli ELY-keskukset, ELY-keskusten ympäristöpuoli toimeenpanee helmiä, eli toteuttaa erilaisia toimenpiteitä, vaikka perinnebiotooppien kunnostusta ja jatkohoidon järjestämistä, niin yksityismailla tai Lapin ELY-keskus on esimerkiksi toteuttanut osaltaan varsin laajaa lettoja, eli ravinteisten soiden inventointia. Eli hyvin keskeisessä roolissa siellä luonnontilan, toisaalta tiedonkartuttamisessa, että näissä kohentavissa toimissa.

Kukko [00:17:14]: Helmi-ohjelma käynnistyi vuonna 2021 ja tavoitteet on asetettu aina vuoteen 2030. Miltä tavoitteiden osalta näyttää nyt syksyllä 2024?

Väänänen [00:17:26]: Helmi-ohjelma tosiaan käynnistyi syksyllä 2021 ja jos otetaan joitakin muutamia nostoja näistä Helmin neljästä kymmenestä tavoitteesta, jotka on edennyt

erityisen hyvin, niin nyt syys-lokakuuhun mennessä, niin esimerkiksi soita on Helmi-ohjelmassa suojeltu yhteensä noin 26 000 hehtaaria, ja puolestaan soita on ennallistettu yli 19 000 hehtaaria, eli varsin mittava määrä toimia ja kaikki muut toimet siihen päälle. Eli ohjelman kokonaismittakaavassa, jos katsotaan, laitetaan kaikki toimenpiteet ja tavoitteet yhteen, niin semmoinen reilu kolmannes on kokonaistavoitteesta ehkäpä saavutettu ja pikkusen sen yli vuoden loppuun mennessä.

Kukko: Kiitos haastattelusta Maaret Väänänen.

Väänänen [00:18:27]: Kiitos.

Kukko [00:18:34]: Tervetuloa vieraaksi kalatalouspäällikkö Jermi Tertsunen Elinkeino, työvoima ja osaaminen vastuualueelta.

Tertsunen [00:18:40]: Kiitoksia.

Kukko [00:18:41]: Ennen kuin keskustellaan kalastuksesta, kerrotko hieman itsestäsi kuuntelijoille?

Tertsunen [00:18:48]: Minä olen tosiaan kalatalouspäällikkönä tässä Pohjois-Suomessa ja ajautunut oikeastaan siihen, ensin harrastuspohjalta ja myöhemmin ihan ammatillisesti kun on opinnot päättänyt. Vesi- ja kalatalouspuoli on ollut siellä pohjalla sekä opintojen että harrastusten puolelta. Pikkuhiljaa tässä vuosien saatossa valtionhallinnon muutosten jälkeenkin niin on tässä säilynyt nämä kala- ja vesiasiat kiinnostavana. Sillä tiellä jatketaan. Tuossa Oulun eteläpuolella Kempeleessä kaitsen katrastani, että sillä on neljän naisen taloutta. Koitan itse sitten olla siinä jonakin. Eli kolme lastahan siinä on meikäläisellä. Vaimo siellä, minä kuljen sitten sieltä Oulusta käsiin, jossa minä toimipaikkaa pidän pitkin Pohjois-Suomea. Toki nämä on tuttuja alueita kaikki ennestään, kun paljon kuljen kalalla ja metällä. Nytkin olen itse asiassa tästä lähdössä sitten haastattelun jälkeen kohta pian tuonne itäkairaani. Mutta näin ammatillisessa mielessä tämä on vielä vähän sellaista tuoretta tämä aivan pohjoisin Lappi. Että siinä on vielä jonkinlaista tekemistä.

Kukko [00:19:58]: Miten ilmastonmuutos vaikuttaa kalakantoihin ja kalatalouteen Lapissa?

Tertsunen [00:20:04]: Aikalailla samantyyppisesti kuin muuhunkin luontoon, että lämpenemisen seurauksena meillä myös vedet tosiaan lämpenee ja se vaikuttaa koko tuotantoketjuun. Tietyt lajit pärjäävät paremmin lämpimimmässä olosuhteissa, toiset joutuu väistymään. Ihan samalla tavalla kuin puuraja pikkuhiljaa, havupuurajaa vyöryy tuonne ylemmäs, niin samalla lailla eteläisimmät lajit myös sitten pikkuhiljaa valtaa myös vesistöjä. Jos sanotaan, että ei nyt ehkä vielä tässä vaiheessa puhuta mistään valtauksista, mutta kuitenkin muutoksia on nähty jo pitkän aikaa. Varsinkin tässä keskisen Suomen ja eteläisen Pohjois-Suomen alueella, missä on ollut muikkuvaltaisia vesistöjä, missä on ollut särkikalakantoja, niin siellä särkikalaston osuus pikkuhiljaa verrattuna siihen muuhun nousee. Vastaavasti ylhäällä kylmää vettä suosivat rautukannat ovat vaarassa, esimerkiksi pikkuhiljaa taimen valtaa sitten muut kalat. Tällaisia pieniä muutoksia on jo pitemmän aikaa nähty, mutta se näyttää siltä, että se ei ole pysähtymässä.

Kukko [00:21:16]: Miten vastuullinen kalastus näkyy Lapissa?

Tertsunen [00:21:20]: Aika paljon osakaskunnat, siis vesialueen omistajat, kalastusoikeudenhaltijat sekä kalatalousalueet ovat kalastusta kehittäessään aika paljon jo huomioineet. Kalataloudelliset käyttö- ja hoitosuunnitelmat, jotka ovat lakisääteisiä suunnitelmia kalatalousalueille, niin niissä jo otetaan kantaa aika paljon tai linjataan sitä, että millä tavalla niitä käytetään, että millä lailla on syytä mihin kalakantoihin ja mihin vesistöihin esimerkiksi kohdistetaan sitä kalastuspainetta ja missä sitä vähemmän olisi, missä on enempi kehitettävää ja missä sitten on sitä kalastettavaa. Isot linjat tulee ehkä sieltä, mutta sitten on myös suoria rajoituksia esimerkiksi sieltä, ei välttämättä lainsäädännönkään puolelta, esimerkiksi alamittoja tai rauhoituksia, mutta sitten vaikkapa yhden kalan rajoitus per vuorokausi jossain Torniojoella tai Lohen tai Taimenen osalta. Taimenhan siellä on rauhoitettu, mutta tämmöisiä siellä ja muillakin vesistöillä on. Pyritään kohtuullisuuteen. Mutta sitten kaiken kaikkiaan tämän kotimaisen kalan edistämisessähän me tehdään paljon työtä siihen, että se kohdistuisi tähän meidän perinteiseen kalaan. Vaikka ihmiset haluaa paljon sitä lohta lautaselle ja Norjan tuontikin siihen on pontimena, niin yritetään sitä koko ajan meidän kalastettavia kantoja markkinoida ja edistää niiden kalastusta.

Kukko [00:22:55]: Mitä toimenpiteitä on tehty kalakantojen suojelemiseksi ja ylläpitämiseksi? Lapin ELY-keskushan tekee vahvaa yhteistyötä esimerkiksi Ruotsin ja Norjan kanssa.

Tertsunen [00:23:05]: Tällä hetkellä esimerkiksi Tenolla ei saa kalastaa lohta. Lisäksi siellä torjutaan vieraslajia kyttyrää. Sama tilanne oikeastaan Näämäläjoella, että vaikka kalastusta ei ole vielä kielletty Loheen osalta Näämälällä, niin sinne on tullut esimerkiksi tänä kesänä rajoituksia. Luvanmyynti muun muassa keskeytettiin kesällä, kun nähtiin, että lohta ei ole nousemassa. Samalla lailla jos ajatellaan vaikka Pohjanlahtia, niin siellä on ollut kiintiöt paljon pienemmät lohen osalta, koska ei ole mitään kalastaa. Sama on näkynyt siellä joella, että on suositeltu kalastamista muuten kuin lohta esimerkiksi, että siellä on muiden lajien osuutta pyritty markkinoimaan, mutta siihen sääntöön ei ole vielä saatu Ruotsin kanssa muutosta sen osalta, että esimerkiksi olisi vielä siihen rajumpia rajoituksia saatu asetettua kuin se yhden kalan kiintiö per vuorokausi. Tähän koko ajan neuvottelussa pyritään ja meillä on ensi viikolla itse asiassa tähän sellainen isompi liittyvä seminaarikin, että pyritään valmistelevaan semmoista laajempaa kehittämishanketta tulevaisuutta varten, että mihin me joudutaan varautumaan, ei pelkästään kalakantojen osalta, mutta kalastajien ja kalastuksen kehitykseen, mihin me ollaan menossa.

Kukko [00:24:27]: Varmasti kuuntelijoita kiinnostaa tämä seuraava kysymys, että miltä näyttää lohen tulevaisuus?

Tertsunen [00:24:33]: Epävarmalta. Suoraan sanottuna, että meillä ei ole riittävästi tietoa niihin lohikantoihin vaikuttavista tekijöistä. Me tiedetään, että muussakin luonnossa muutoksia tapahtuu ja välillä on huonompia aikoja, välillä parempia aikoja, mutta mitkä kaikki tekijät siellä taustalla on, niin ne on aina vähän yllätyksiä sitten monesti jälkeenpäin vasta saadaan selville, että mikähän se olikaan. Meillä on lohen osalta ollut M74-oireyhtymää, on ollut diamiinin puutosta, on ollut aikaisemmin PCB-DDT-puoli, siellä oli dioksiinit ja sitten on ollut hyljekantojen kasvua ja sitten siellä on ollut tietenkin tämä ylipäättään vaelluskalajokien käyttö muuhun kuin sitten kalaston eduksi. Elikkä siellä on paljon semmoisia käyttömuotoja, mitkä sitten on tehnyt hallaa luontaisesti lisääntyville kannoille, esimerkiksi voimatalous ja muut. Mutta tuota tällä hetkellä siellä on niin paljon niitä muuttujia, mitä ei tunneta, niin ei voi muuta oikeastaan sanoa, että epävarma on se tulevaisuus.

Kukko [00:25:37]: Miten kalastosta valvotaan?

Tertsunen [00:25:40]: Ensinnäkin lain mukaan täytyy suorittaa semmoinen kalastuksen valvojan koe. Eli ikään kuin kalastuksen valvontaa toki voi vesialueen omistaja ilman valtuuksia tai tällaisista valvojatutkintoakin tehdä ja se kuuluukin, että jos näkee räikeitä virheitä ja lain rikkomisia, niin ilman muuta siihen kuuluukin puuttua, mutta tällaisia

valvojan oikeuksia esimerkiksi itse valvontatoimenpiteisiin, että näyttömääräysten tai sakkojen osoittaminen ja välineiden takavarinkointi tai muu, niin se sitten on ainoastaan näillä kokeen käyneillä ja kalastuksenvalvojan tunnuksen omaavilla kalastuksenvalvojilla. Heitä on eri kalatalousalueilla vaihtelevia määriä, mutta tämmöisillä keskeisillä kalastuskohteilla, missä eniten tapahtuu, niin sitten tosiaan valvontaa on enemmän. Lisäksi sitä hoitaa kalastuksenvalvojien ohella ilman muuta poliisi ja rajavartijat, eli siellä metsähallituksella on omilla maillaan jonkin verran valvontaa. Toki sitä kaivattaisiin sitä erävalvontaa enemmänkin, että siellä on metsähallituksen puolella ollut vähän sitä taantumaa siinä osalta. Mutta tosiaan nämä on ne tahot. Kalastuksen valvojat, jotka on kokeen käynyt ja sitten viranomaisien puolelta poliisi ja rajavartijat. Ja sitten jonkun verran myös ELY-keskus. Rajajokisopimus, eli näiden valtiosopimusten perusteella, missä meillä on Norjan ja Ruotsin kanssa, niin näihin sisältyy kalastussäännöt tai kalastussopimus, missä on myös edellytetty, että valtio hoitaa. Näitä valvontatoimia, eli Tornionjoen ja Tenojoen ja Näätämöjoen osalta, niin sitä hoitaa Suomen osalta sitten ELY-keskus. Meillä on omia valvojia.

Kukko [00:27:32]: Jos palataan tuohon vastuullisuuteen, niin miten vastuullisuus näkyy sinun omassa arjessasi?

Tertsunen [00:27:37]: Meillä syödään kalaa laidasta laitaan ja varsinkin jälkikasvun edellisiltä häviää haukea ja ahventa pakastimesta kuin mitään muuta. Meillä järvikalastus on sellainen, mitä ylipäättään perhe harrastaa ja mitä sitten käytetään. Vaikka punaistakin kalaa pitää olla silloin tällöin, mutta sieltä kalatalouden vastuullisuus tulee, että mitä me käytämme elintarvikkeeksi. Toinen on sitten, että mitä harrastetaan ylipäättään, että onko semmoisia kuluttavia tai vesistöön vaikuttavia, ilmastoon vaikuttavia harrastuksia tai miten me jo edetään, niin se on sitten toinen juttu, että pyritään suosimaan kaikessa joukkoliikennettä esimerkiksi, ja se on hyvin tärkeää. Ollaan vähennetty esimerkiksi matkaamista, ei ole lentoja niin kuin jossain vaiheessa oli, vaan keskitytään sitten siihen lähialueeseen ja kotimaanhan. Sen lisäksi on ollut, ja meillä on nyt toki ollut vähän huono vertailukohta, että meillä on perinteisesti kulttuuriin omassakin suvussa ja omassa perheessä aikanaan kuulunut, että kierrätetään paljon. Että pyritään olemaan hankkimatta semmoista kulutustavaraa, mitä ei tarvita, vaan sitten tosiaan se mitä tarvitaan, niin otetaan ja käytetään loppu. Kompostoidaan ja muuta, että me emme muuten saa perunoita kasvamaan, jos meillä ei ole komposti kunnossa.

Kukko [00:28:58]: Kiitos haastattelusta Jermi Tertsonen. Tämä on pohjoisen pulssilla.

[äänite päättyy]